

# ՓՈԽՆՉ

## ԼՐԱԳԻՐ

Ամեն ՇԱԲԱԹ օր կը հրատարակուի  
Տարեկան Է 30 դր, վեցամսեայն 20  
դր, կանխիկ վճարելիս 2 տար 40 փր:  
Ծանուցանման տողը 40 փարս է մեկ  
անգամի համար:

Դուրս երթալիքներուն ծախքը բաժա-  
նորաց կվերաբերի: Ս. 1720/43  
Լրագրին վերաբերեալ օր և Լ. դրուած  
ուղղելի առ Տնօրէնն: Կ. Կ. Պոլիս:  
Գաղղճի խանի վարի յարկը թիւ 13:

### ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌՈՂՋԱԿԱՆ

#### Ա. Զ. Դ.

Լրագիրս այսօր հրատարակուեցաւ,  
վաղը Ս. Գրեգոր Լուսաւորչի նշխարաց  
գիւտի տօնն ըլլալուն համար:

#### ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

##### ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂՂԱՆ. — Նարոյէան կոյսեր տաւն  
և հինգ տարիէ ի վեր բռնած ընթացքին  
հմուտ եղբայրներն անշուշտ գիտած ըլլա-  
լու են թէ՛ այս ընթացքին յատկութեանց  
մէկն ալ անակնկալ ժամանակ մը մարդուս  
մաքէն չանցածը գործել է: Գաղղիոյ լը-  
ռու թիւերն միշտ պաշտօնիք մ'ունի: ասոր  
օրինակները շատ են: Սակեց դատ մօտերս  
մէկ քանի լրագիրք երեսփոխանի մը խօս-  
քէն առնելով կուգին զնարոյէան իրերէ  
վերջին դատարար Եւրոպիոյ ցուցնել: Եւ-  
րոպիայէն Պ. Թիւր օր մ'ըստ թէ՛ — Եւ-  
րոպիոյ մէջ ինչ կ'հարցնեն, բայց եթէ  
Գաղղիա ինչ կուգէ: Այս կարծիքը կը  
հերքեմք: Օրքերի ճառը սպառնալիք  
մ'էր: ամեն մարդ կապաւոր որ 1843 ի  
դաշնագրութիւնները աւրուին, բայց այս  
սպառնալիքը մինչեւ հիմա հետեւանք  
մը չունեցաւ և իրոսիա ու Աւստրիա ի-  
րենց գործերը կտեսնեն: Գաղղիա առ-  
այժմ միայն Ռէնտի և Ալպիանց սահման-  
ները պաշտպանողական երկու բանակներ  
պատրաստած է: Տեսնենք այս անգամ  
որ կողմը պիտի ըլլայ: Հաւանականութեանց  
նայելով, եթէ պատերազմով Տէ-  
րութիւնք միայնակ ելնեն ասպարէզ, ան-  
տարբեր պիտի մնայ: Բայց եթէ Ռուսիա  
Աւստրիոյ օգնութեան հասնի, այն ատեն  
գաղղիական միջամտութիւն մը հաւա-  
նական է:

ԱՆԳՂԱՆ. — Ամեն մարդ կուգէ զխա-  
նալ թէ ներկոյ պատերազմին մէջ Անգ-  
ղիա ինչ ընթացք պիտի բռնէ: Ընդհան-  
րապէս կկարծուի որ եթէ պատերազմը  
Պելճիզա կամ Հոլանտայի գերմանական  
սահմանները մօտենայ՝ պիտի շարժի այն  
ատեն Անգղիա, վասն զի իւր վաճառա-  
կանութեանը վնաս կուգայ: ասոր թէ ոչ  
անտարբեր պիտի կենայ թէեւ խոստո-  
ցաւ բոլորովին Գաղղիոյ ընթացիկ հետեւիլ:

— Վարչարէզօի սփռակոծութիւնը Անգ-  
ղիոյ համար քիչ անպատուութիւն եղած

է: Երեսփոխանաց ժողովին մէջ Պ. Կրիֆիլի  
հաստատելով թէ՛ սփռակոծութեան ա-  
տեն Ամերիկայի նաւապետը և անգղիացի  
վաճառականք առաջարկեր են Անգղիոյ  
նաւապետին միջամտութիւն ընել սփռ-  
կոծութիւնն արդիւնքը համար, և թէ՛  
այս վերջինը բոլորովին մերժեց իրեն և  
զած առաջարկութիւնը և հիմա ալ կու-  
րանայ, կհարցնէ թէ՛ կառավարութիւնը  
ինչ ըրաւ այս հակառակութիւնն ստուգե-  
լու համար: Պ. Լայարտ կպատասխանէ թէ՛  
կառավարութիւնը այս մտանքն ան մը ը-  
նելիք չունի, որովհետեւ ըստամենայնի  
վստահ է իւր պաշտօնէին վրայ: — Ար-  
գարեւ զարմանալի է Անգղիոյ կառավա-  
րութեան ընթացքը: Ետնայիգա կըլլային  
կառավարչին վրայ վստահութիւն չընե-  
լով յանձնաժողով կըլլէ անոր ընթացքը  
քննելու համար: Իսկ վաղբարէզօի սփ-  
ռակութեան խնդրոյն դալով՝ բոլորով  
վին վստահութիւն կ'այտնէ իւր հոն գրա-  
նուած նաւապետին համար: Եթէ առջի  
խնդրոյն մէջ հասարակաց կարծիքը կար,  
նայն է այս խնդրոյն մէջ ալ և թերեւս  
աւելի:

— Լոնտոնցի մէջ 13 միլիոն լիւրայով  
պանդա մ'ալ գոյուեր է:

ՌՈՒՍԻԱ. — Աւստրիոյ հետ Ռուսիոյ մի-  
ացած ըլլալն այսօր անտարակուսելի է:  
Տեսնենք Աւստրիա ինչ կերպով արժանի  
եղաւ այս բարեկամութեան: Արդէն 1848  
ին երբ Հունգարիա դուրս բարձրացու-  
ցած մօտ էր Հաբսբուրկներուն տիրա-  
րապետութենէն ազատելու, Նիկոլայոս  
կոյսը բաւքէվիչը կըլլէ և Հունգարիան  
կնուածէ. ասիկա անգին ծառայութիւն  
մ'էր Աւստրիոյ համար: Աւստրիա ինչ  
պէս երախտագէտ եղաւ: — Գրիֆիլ պա-  
տերազմին ժամանակը Ռուսիոյ օգնելու  
տեղը՝ ինչպէս կ'յուսացուէր, չեղք մնայ  
և իւր չեղքութիւնը Ռուսիոյ օգտակար  
չըլլալէն զատ վնասակար եղաւ: Արդ-  
Ռուսիա ինչ կ'յուսայ այս անգամ ի-  
հաստանի բանակը 120000 ի հանելով Ա-  
ւստրիոյ օգնելէն: պարզաբար խօսելով  
կ'յուսայ որ Արեւելեան խնդրոյն մէջ Աւս-  
տրիա իւր ընթացքը կ'փոխէ և անոր ան-  
տարբերութեամբը Ռուսիոյ պահանջմանց  
ասպարէզը բաց կըլլայ: Բայց քաղաքա-  
կանութիւնը հնարքներ ունի: Ինչպէս  
կ'որոշագօք իշխանը կ'աթուած կեղծելով  
չուղեց փարիզի գեսպանաժողովին ներ-

կայ գտնուիլ, նոյնպէս ալ վաղը Աւստրիոյ  
կրնայ իւր առջի խոտունները մօտեց  
և իւր միտքը փոխել: ասկայն կենթադրենք  
թէ Աւստրիա այսպէս չընէ, բայց հաւա-  
նաբարեւութեանց այնպիսի զօրութիւն պա-  
հանջմունք կան որոնք կրնան Արեւելեան  
խնդիրը Ռուսիոյ կամայ հակառակ լու-  
ծել:

— Մէկ քանի լրագրաց նայելով, Ռու-  
սիա շնորհակալութիւն յայտնեց և Աւս-  
տրիոյ գեսպանաժողովին կազմութեանը  
արդեւ ըլլալուն համար:

— Կրտսի թէ, Ռուսիա Աւստրիոյ հետ  
պայման գրած է մինչեւ ցլերը վերստին  
չձգել և Գ. քսութեանց մէջ Օրենդուրկ  
դ. քսին իրաւունքն հաստատել:

— Վերջինսկէրի թագուհին որ ուս-  
իշխանուհիներէն է, յատկապէս Բեթեր-  
սիւրկ երթալով, Ալեկսանդր կայսեր մէկ  
ինքնագիր նամակը տարեր է Աւստրիոյ  
կայսեր:

— Վարչապետ լրագրաց մէկուն մէջ  
կկարդացուի թէ այս օրերս զօրապետ  
Մուրալիէֆ Բեդերսպուրկէն անյայտ ե-  
ղեր է: Կրտսի թէ՛ անցեալները Ալեկ-  
սանդր կայսեր ատրճանակ քաշող Գարա-  
դոֆին ընկերներն ըրեր են տեսնելով որ  
զօրապետը դաւաճանին դատը վարելով  
ամբողջ դաւաճանութիւնը պիտի յայտնէ:  
Կայսերական կեղծ կառ. մը պաշտոն եր-  
թալու հրամանաւ զրկեր են անոր տունը,  
ուսկից զօրապետը խարուելով հեծեր է  
և այն օրէն ի վեր երեւանը չկայ: Ռմանք  
կրտսի թէ մարմինը Նէվա գետը ձգուած  
է: Ռուս լրագրաց արդիւնքեր է այս դէպ-  
քին վրայ խօսիլ: Մուրալիէֆ այն զօ-  
րապետն է որ հրամանատարութիւն ունի-  
ցաւ լեհացուց վերջին կոտորածին ատեն:

ԲՐՈՒՍԻԱ. — Հեռագիրը ծանր լուրեր  
կրերէ: Բրուսիոյ զօրքը Հանովրա, Հէտ-  
Գասէլ և Սագսնիա մօտեր են: Ալ տա-  
րակոյս չկայ պատերազմին սկսած ըլլա-  
լուն: Ռուսադրութեան արժանին սա է որ  
Բրուսիա ուղղակի Աւստրիոյ վրայ չյար-  
ձակիր այլ անոր բարեկամ Կոմ. չեղք  
կառավարութեանց վրայ յարձակելով կու-  
ղէ զանի ստիպել օգնութեան հասնելու:

— Ելուստի պաշտօնեայ Պ. Պոտէլս-  
վինկ հրաժարելով, անոր յաջորդեց Պ.  
Հէյտ:

— Նոր երեսփոխանաց ընտրութիւնը  
յուրիսի ձգուած է. անանի ժամանակ մը

որ անկարելի պիտի ըլլայ անոնց պատե-  
րազմ կամ խաղաղութիւն որոշել, որով-  
հետեւ մինչեւ այն ատենը Բրուսիոյ բա-  
նակները կամ պիտի յաղթեն և կամ պիտի  
յաղթուին: Այսպէս առանց երեսփոխա-  
նաց հաւանութեան պիտի գործադրուին  
երկու կարեւորագոյն խնդիրներ այսինքն  
պատերազմն ու հաշուեցուցակը:

ԱՒՍՏՐԻԱ. — Կառավարութիւնը նկա-  
տելով բրուսիական բանակին Սաղամիա  
մոտերը, հարկադրեւ է պատերազմ հրա-  
տարակել Բրուսիոյ դէմ, և կայսեր յայ-  
տարարութիւնը վիճենայի մէջ պաշտօնա-  
կան կերպով կարգացուել է կիրակի օրը:  
Զօրապետ Պէնէտէկին հրաման եղեր է  
Բրուսիոյ Սիլեզիա գաւառը մտնել, Սաղ-  
ամիա, Պալմիրա, Հանովրա և Վիլիթմ-  
պերկ Աւստրիոյ կողմն են:

— Աւստրիոյ բանակին վրայ հետե-  
ւեալ տեղեկութիւնները կ'ընենք: 370000  
հետեւակ, 47000 հեծեալ, 55000 թիւն  
դանօթաձիգ, 15000 յառաջընթաց և  
57000 ալ պզտիկ խումբերով: Ասոնցմէ  
զատ, սահմանայ պաշտպանութեան հա-  
մար 59000 զօրք կայ, որ ի հարկին կրնայ  
մինչեւ 150000 համար: Աւստրիական բա-  
նակէն խաղիոյ սահմանները կ'ընտելի 186  
324 զօրք, որոց 80000 ը յարձակելու,  
40000 ը բերդերու և 20000 ը խաղիոյ ու  
վենետիկի ծովեզերաց համար են, և մնա-  
ցածն ալ հիւսիսային բանակին հետ պի-  
տի միանայ:

ԻՏԱԼԻԱ. — Զօրապետ Լամարմորա բա-  
նակը գացեր է Գուցէ հիմա խաղիա  
ալ պատերազմի սկսած է: Կիտրծուի որ  
խաղիոյ ներսն եղած և Գատրիլթէրը ըս-  
ուած բերդերը ձգելով, և Պոլոնիոյ վրա-  
յէն ծովեզերքը իջնելով դէպ ի Բատուա  
պիտի յառաջանայ, և կարելի է թրիւստ  
ալ զօրք թափելով մէկ թեւ մ'ալ Ֆրիու-  
լէն վենետիկի վրայ պիտի քաշեն:

— Արտաքին գործոց պաշտօնեայ ան-  
ուանուել է Պ. Վիլհոլմ Վէնտսթրա՝ մայ-  
րաքաղաքի խաղաղական դեսպանը, որ այս  
պատճառաւ շարժուաւ մէջ փութով ճամ-  
բայ ելաւ:

ԲԵՐԼԻՆ. — Սպանիոյ նաւերն այս հասա-  
րակապետութեան եղբրքներն երթալով  
Գալլաօ նաւահանգիստը ամբարկոծեցին,  
Բիլիի հետ միացած ըլլալուն համար:  
Բայց սպանիացիք վալբարէզի պէս անա-  
մուր քաղաք մը գտնելուն տեղը, ամբա-  
ցած բերդ մը գտան և յաղթուեցան:  
Մայիսի 2 ին սկսան թնդանօթներն արձա-  
կել, սակայն չորս ժամ ետքը ստիպուե-  
ցան հեռանալ: Այս պատերազմին Սպա-  
նիոյ Նուէզ նաւապետը վերաւորեցաւ,  
իսկ բերուցիք իրենց զինուոյ պաշտօնեայ  
զօրապետ կալվէզը կորուսին: Սպանիացիք  
զգուած են այս պատերազմէն մանաւանդ  
այս վերջին դէպքին վրայ: Բայց կերելայ  
թէ երկրորդ յարձակում մ'ալ պիտի ընեն  
Գալլաօի վրայ:

### ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եզիպտոսի իշխանը կիրակի գիշեր  
մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ: Ժամանակ մը

Սաղաղ և կղզիներուն մէջ տեղը պարտե-  
լէն ետքը Ալեկսանդրիա պիտի երթայ,  
ուր ինչպէս նաեւ Եգիպտոս մեծ և խիստ  
չքեղ պատրաստութիւններ կ'ըլլան իւր վե-  
րադարձը շնորհաւորելու համար:

— Ալեկսանդրիայէն եկած վերջին լու-  
րերուն նայելով, թէ՛ ճիւղաւի և թէ՛ ե-  
զիպտական երկիրներուն մէջ քօլէրայի  
մէկ քանի դէպքեր թէւեւ պատահեր են,  
բայց չչատնալով անհետացեր է: Հետե-  
ւաբար անցեալ շաբաթ հոս դուռած քու-  
րանդինան ալ կամ վերցուած է և կամ  
պիտի վերցուի:

— Զօրապետ Լամարմորա կ'ընեն շա-  
բաթ ժամանակ մայրաքաղա-  
քէս ճամբայ ելաւ դէպ ի Գանուրի եզերքը:

— Լուր կայ թէ Լիբանանու մէջ Ես-  
սուֆ ֆէրամի դարձեալ ապստամբած ըլ-  
լալով, ճալով թ փաշան բաւական զօրքով  
անոր վրայ կ'ընեն: Այս լուրը ստուգու-  
թեան կարօտ է:

— Օգոստոսիա Սուլթանը առաջին  
կարգի և ակամակալ Օսմանիէ պատուա-  
նշան շնորհեց բարձր, մեծ Եպարքոսին:

— Խաղիոյ կառավարութեան կողմն-  
էն Մէն—Մօրիս—Լալար պատուանշանը  
զրկուած է Զմիւռնիոյ կառավարութեան  
ընդհանուր կառավարիչ Բաշիա փաշային:

— Ռուսիոյ իշխանին կողմնէն Օգոս-  
տոսիա Սուլթանին ուղղուած երկրորդ  
գիրն ալ ընդունելի չըլլալով, Պ. Ջօն Կի-  
զա ետ դարձաւ բերած գրոյն հետ:

— Կայսերական կառավարութիւնը ու-  
ղելով վարձատրել վիտինի ֆարանթիսիոյ  
բժիշկ Մալեղեան մեծարդոյ Ֆրանկու Լե-  
ֆէնտիին անցեալ համաճարակ հիւանդու-  
թեան ատեն ըրած հաւատարիմ ծառա-  
յութիւնն ու իր պաշտօնին մէջ ցուցած  
յաջողակութիւնը, հինգերորդ կարգի  
Մէճիսիէ պատուանշան շնորհեց է:

— Օգոստոսիա Սուլթանին դահա-  
կալութեան տարեդարձի հանդէսը եր-  
կուշաբթի օրը պիտի կատարուի Պէպէք  
բարձր: Այլի փաշային ապարանքը:

— Պէպէքօղի դաշտին մէջ պատրաստու-  
թիւններ կ'ըլլան Օգոստոսիա Սուլթա-  
նին որդւոյն թրիապութեան հանդիսին  
համար:

— Կարնոյ մէջ նախորդ ամսոյն վերջին  
օրը ժամը 10 ին ատենները բաւական ու-  
ժով գետնաշարժ մը ըլլալով և մէկ վայր-  
կենէն աւելի տեւելով, մէկ երկու տուն  
փլել են:

— Թօփհանէի նախորդ պաշտօնեայ Հա-  
լիլ փաշան հասարակաց շինութեան և երկ-  
րագործութեան տեսուչ անուանեցաւ:

— Նիկովիդիայէն յունիս 1 թուով գըր-  
ուած նամակի մը մէջ կ'ընդգրկուի:

« Երեքշաբթի օրը Նիկովիդիայէն վերա-  
դարձող հռոմայէ անուն շոգհնաւոր Կ. Պօլի-  
սէն եկող Պալթապաշ անուն շոգհնաւոր հետ  
ճարճայէն քիչ մը տեղ հեռու մէկգմէկու  
զարնուելով, երկուքն ալ շատ մեծ կերպով  
միասուել են: Երկու շոգհնաւոր մէջ գտնուող  
ճամբորդները անպատմելի կերպով վախեց-  
նաւ: Հիմա հռոմայի ճարճայի առջեւ իր  
հետքի զօրջակի կայմին մինչեւ կէսը ծովուն  
մէջ և գլուխը ծովուն եզերքը արձանացած  
կեցած է: Վաճառականաց ապրանքները դեռ  
շոգհնաւոր մէջ են, ջուրերու մէջ կորսուած:  
Կրնն թէ շոգհնաւոր ազատուելը անհնարին  
է: Իսկ միւս Պալթապաշը Պօլիսէն օգնական

եկող Բաղաթիպէ շոգհնաւոր անոր տարեր է  
ճամբորդները մէկտեղ անելով: Տակաւին  
յայտնի չէ թէ մարդու կորուստ կ'այ: Զեմք  
գիտեր թէ յանցանքը մը նաւապետին քով է:

Գարձեալ կ'ստեղծ թէ Լէֆթէր անուն աշ-  
խարհածանօթ աւաղակը իր արբանակներովը  
Կէյլէի մօտ Գուրուպէլէնի ըսուած գիւղին մօ-  
տերը Թէսօփիսանց աղաներուն շերամատունը  
գացեր, Թէսօփիսանց Թաղէոս աղան, Ուր-  
դանճեան եւ Փափագեաններուն երկու տղաքը  
եւ Թէսօփիսանց շերամագործը, չորս անձինք  
բռնի իրենց հետ տոնելով մօտակայ անտառը  
տարեր են: Շերամագործէն զատ միւս երեք  
հոգիէն երկու հազար ոսկի պահանջեր են ը-  
սելով թէ հինգ ժամէն այս ստակները գալու-  
են, եթէ ոչ ամենքդ ալ պիտի մեռցունենք:  
Այս միջոցիս ամենքն ալ յոյսերսին կտրած առ  
Աստուած կաղօթեն: աղաչելով եւ պաղա-  
տելով Լէֆթէրին թէ, այս ձեր պահանջած  
մեծ գումարը տալու կարողութիւն չունինք,  
կաղաչենք մեզ մի նեղիր: Իսկ Լէֆթէրը սա-  
տանայական դէպքով մը կ'ապստամբէ թէ,  
չառ խօսք պէտք չէ, հիմա ստակ կուզեմ:  
Ան ատեն Թաղէոս աղան նամակ մը կ'ընէ իր  
եղբորը Ստեփան աղային թէ երեք անձինք  
աւաղակաց ձեռքը ընկանք, մեզի շուտով օգ-  
նութեան հասէք: Եւ կուտայ իր շերամագոր-  
ծին որ առնէ եւ իր եղբորը տանի: Լէֆթէրը  
կ'արցունէ Թաղէոս աղային թէ աղքատ կեր-  
պով զրեցիք նամակդ, երբ այս պատասխանը  
կ'ընդունի, ինքն ալ նամակին վրայ կ'ընէ ըսե-  
լով թէ, ես եմ Լէֆթէր ըսուած աւաղակը,  
և այս գիրն ալ կառավարութեան ցոյց տուի:  
Շերամագործը կ'առնէ նամակը անով գրողով  
գիրը կուգայ, անմիջապէս կառավարութեան  
իմաց կուտայ, եւ Կէյլէի միւտին ալ անմի-  
ջապէս տեղեւոյ կ'առաւարտի: Մաշուգ փաշա-  
յին հեռագրով կ'իմացնէ եղբու թիւնը: Նոյն  
ատեն Մաշուգ փաշան շատ մը զապլիէներով  
Կէյլէի գնաց, հաստեղը փոխանորդ գնելով  
Սիւլէյման էֆէնտին:

Հիմա կ'ըսենք թէ աւաղակաց ձեռքն ըն-  
կողները թէպէտեւ ազատուած են բայց վի-  
րաւորուած: Տեսնենք այս գործը ինչպէս կը  
վերջանայ:

— Աստաղազարէն յունիս 4 թուով գըր-  
ուած նամակ մ'ալ Լէֆթէրի այս վերջին  
գործը պատմելէն յետոյ, կ'յաւելու նաեւ  
հետեւեալ դէպքերը որ կայսերական կա-  
ռավարութեան ուշադրութեանն արժա-  
նի են:

« Ասկէց գրեթէ տասն օրի չափ յառաջ,  
գիւղաքաղաքէս 5—4 ժամ հեռի Ագ—եաղը  
ըսուած գիւղին քովին ալ սարսափելի ոճրա-  
գործութիւն մ'եղած է: Իստիֆանեան Համ-  
բարձու մտնուն երիտասարդ մը յիշեալ գիւղը  
գալու ատենը ճամբան ուղի գիտէ ինչպէս սպան-  
նած են: Զորս օրէն վերջը մարմինը գտնուե-  
ցաւ: Կոտորուելն որ բերանը լաթ խնդկելով  
չնչատալու բրկը եւ միանգամայն վիզը չուան  
կապելով խեղդեր են: Այս սպանութեան հե-  
ղինակը կ'իմաստուի եւ տակաւին գտնուած չէ:  
Սպանելոյն ընտանեաց կողմէն խառն կալա-  
հանջուի ոճրագործը, եւ պահանջեալ պարա-  
գայից նայելով շատ հաւանական է որ անյա-  
պաղ պիտի գտնուի մարդասպանը:

Նաեւ կ'ըսենք թէ Ֆէրիդի գիւղէն ալ ան-  
ցեալ օրերը կնիկ մը վերուցեր են չորս աւա-  
ղակներ: Բայց տակաւին ստոյգ լուր մը չկայ  
թէ վերցուածը որու կին է և ինչ պարագայ  
ունի:

Գիւղաքաղաքիս կառավարիչ Աղիզ պէյն  
ալ բաւական խմբով մը Նիկովիդիոյ կառա-  
վարին ընկերելով, դէպ ի Ղուրսուլէյնի լե-  
ռը գնաց Լէֆթէրի համար:



—Տրապիզոնէն. 1 Յունիս:

«Ազգային սահմանադրութեան վեցերորդ տարեդարձի հանդէսն ալ կատարեցաւ հոս խիստ չքեղութեամբ: Մայիս 27 ին Ս. Հայրը հանդիսաւոր պատարագ մատուց շոյն աւուր նուիրուած քարոզով մը: Եկեղեցւոյ ժամերգութեան աւարտմանը ժողովուրդը խուռն բազմութեամբ երգասաց մանկանց առաջնորդութեամբ ի դպրոց դիմեց, ուր Գեր. Առաջնորդը ազգու ատենաբանութեամբ հանդէսը բացաւ, որուն յաջորդեցին ազգային երգերու ընդմիջմամբ տանէն աւելի ճառեր, եւ ի վերջոյ Ս. Հայրը օրհնութեամբ կնքեց հանդէսն: Այսպէս օրինաւորութեամբ վերջացաւ ժամը մինչեւ վեց տեւելով, եւ շոյն աւուր յիշատակը թողով ազգայնոց սրտից մէջ: Հանդէսը թէ եւ ամենայն օրինաւորութեամբ կատարուեցաւ, սակայն այն օրը դպրոցս տխուրութիւն մ'ունէր իւր բարեկան Տնօրէն-դաստատուէն դուրկ ըլլալուն համար, որ ընտանեկան գործոց առթիւ մայրաքաղաքը կգտնուի երկու շաբաթէ ի վեր: Յուսով ենք որ Պ. Մէդպուրեան կիսութայ իւր անձնական գործերը կարգադրելով մօտերս իր փափուկ պաշտօնին վերադառնալ, որուն անհամբեր կապանէ ժողովուրդը»:

Պարտ կհամարուի՞ր հրապարակաւ չընորհակալութիւն մատուցանել Տրապիզոնի պատուարժան ազգայնոց, որ այս տարի ալ կատարեն Սահմանադրութեան տարեդարձի հանդէսը, որ մեծ փոյթ ունին իրենց փարժարանին յառաջագիւ մութեան համար՝ հետեւաբար զխոհն յարդել արժանաւոր դասատու մը եւ անհամբեր կապանն անոր վերադարձին: Ահա կիսութամբ աւետել տրապիզոնցւոց թէ Մէդպուրեան մեծարգոյ ներսէն աղան չորեքշաբթի օրը մայրաքաղաքէն ուղեւորեցաւ դարձեալ ի Տրապիզոն, ինչպէս մեք ալ կիսափաքէինք, իր սկսած գործն ի գլուխ տանելու համար:

—Մասնաւոր նոտիսէ մը կիսմանք որ Սերատիւոյ մէջ ալ փառաւոր կերպիւ կատարուեր է Սահմանադրութեան տարեդարձի հանդէսը: Ուրի Սերատուացւոց ալ մանաւանդ անոնց առաջնորդ եղողներուն շնորհակալութիւն նուիրելու պարտաւորութիւն ունինք: Պարտաւորութիւն կըսեմք, որովհետեւ մինչդեռ ուրիշ տեղերու համար կրնանք թէ մէկ քանի ազգատեաց անձանց խօսքովը ազգային Սահմանադրութիւնը իրբեւ խափանեալ գիտնալով զրեթէ վհատած կերեւան, առիւն Տրապիզոնի եւ Սերատիւոյ ազգայինք Սահմանադրութեան վեցերորդ տարեդարձի հանդէսը կկատարեն, անշուշտ հետաքրքիր ըլլալով եւ հաստատ ըմբաններէ ու լրագրութիւններէ տեղեկութիւն տանելով թէ Սահմանադրութիւնը ոչ երբեք խափանուած է այլ ազգին աւելի օգտակար ընելու համար: Բնականութեան վերջը անոյ լուսնային յանձնումէ եւ շուտով երեւան կընէ: Արդեօք ի՞նչ օգուտ կուտան խումբ մ'անձինք որ կընեն կեղծ լուրերով դաւառաց մէջ միատեղընելու: Անոր այն ազգայինքն որ սկսած են ընչ շատ իրենց քաղաքացւոց դարգացմանն ու անդորրութեանը խնամ տանել ազգային Սահմանադրութեան այն է օրինաւորութեան կռիւնը: Այսպիսի անձինք արդեօք ի՞նչ կերակրեն. տակաւին կյուսմն որ ազգային գործերն այսուհետեւ ալ խառնիխուռն վիճակի մը մէջ պիտի

գտնուին, ազգային եկամուտը մէկ անձի մը հաճոյից ներքեւ մնալու պիտի դառնա պարտուի, առտուն կանուխ ելնողը Ազգին վրայ պիտի տիրապետէ եւ իւր յօնից ամեն մէկ շարժումները Ազգին համար իբրեւ մէկ մէկ պատգամներ պիտի ըլլան, ազգային մանկտին անուս ու անկիրթ պիտի մնայ եւ դաստիարակութիւնն իրբեւ խոտան ու վնասակար ինչ բարձի թողի պիտի ըլլայ. — ո՛հ, այսուհետեւ այս ազգաւոր ակնկալութիւնները երբեք չեն կըրնար կատարուիլ, եւ եթէ Սահմանադրութիւնն ալ խափանուի՝ Սահմանադրական նութիւնը շատերուն սրային մէջ տարրաջրած է, ազգային յառաջագիւ մութեան անդորրութեան եւ բարեբանութեան փափաքները շատցած են, եւ մէկ խօսքով շատ քիչ ժամանակ մնացած է որ ազգային գործերէն մշտնջենապէս արտաքրուին այն անձինք որ չեն ուղեր օրէնք՝ իրաւունք ու պարտք ճանչնալ, որ կցոնկան Ազգը միշտ տաքնապի եւ յուզման մէջ տեսնել որպէս զի իրենց անձնական շահուց խաղը խաղան ի մեծ վնաս Ազգին: Մեր դաւառական ազգայինքն թող հաւատի ըլլան որ Սահմանադրութիւնը վերաքննութեան բովէ մը անցնելով դարձեալ գործադրելու պիտի տրուի Ազգին, եւ հետք չէ որ այսուհետեւ անկիտ բոլորովին վերցուի մենէ: Թող զիսմանն ու Ազգին վրայ դուր չունեցող անձանց ականջ կախելով չվհատին եւ անշարժ չմնան, որով միայն կրնան յառաջագիւ մը եւ միանգամայն ակնկալ ընել Ազգին ներքին թշնամիները:

### ԱՅԼԵԻԱՅԼՔ

Գաղղիացի հարիւրադատ մը հետեւեալ խիստ պիտանի գիտն ըրած է. — Փոստիսն (գանկրէն) բժշկելու համար, 4 լիտր ձերմակ զինի մէջ մանր տեսակէն 50 հատ դափնետերեւ (թէֆնէ կախաղը) գնելով 25 վայրկեան կամաց կամաց եփելէն ետեւ, օրը մէկ քանի անգամ անով լուսնալու է մարմնոյն փափաւ եղած տեղերը կամ երկու անգամ շոյն հեղուկին մէջ զնելու է:

Որ եւ է վէրք չուտով աղէկցնելու համար ալ գիտ մ'ըրած է. այսինքն 4 լիտր զինի մէջ 10 ընկուզատերեւ (ճէվիլ կախաղը) քառորդ մը եփելէն ետեւ վէրքը անով լուսնալ: Հեղինակը, իւր այս գիւտերուն փորձերն ընելէ ետեւ, բժշկական երեւելի աստանդեւրու ներկայացուցած է վաւերացման համար:

— Զանազան կառավարութեանց զօրաց ամեն մէկուն համար եղած տարեկան ծախքը հետեւեալ կերպով հաշուած են. — Տաճիկ զինուորի մը համար տարին 268 ֆրանք ծախք կըլլայ. Ռուս զինուորի մը համար՝ 554. Աւստրիացի՝ 446. Բրուսիացի՝ 775. Իտալացի՝ 800. Գաղղիացի՝ 900 եւ Անգլիացի զինուորի մը համար 2000 ֆրանք, որ գաղղիացի լիսնապետի մը տարեկանին չափ է:

— Հրատարակութեան արժանի է դաղղիացի մետաքսագործի մը սա գործը. — Անցեալ տարի իւր գործաւորաց խնայուցած ըլլալով թէ՛ իրենց վիճակը բարելաւեցնելու համար իրենց օրականէն դատ իր շահէն ալ մաս մը պիտի հանէ, մօտերս խոտմանը համաձայն իւր շահուց հարկերին տալը բաժներ է գործաւորաց, որոնք իրենց երախտագիտութիւնն յայտնելու համար որոշիւ են շոյն գումարով ընծայ մ'ընել անոր: Այս գէպը բաւական օգտակար դաս մը կրնայ ըլլալ ամեն անոնց, որոնք գործաւորաց զուլա կեցած են կամ

սպասաւոր ունին եւ կամ ուրիշի մը գործակցութեանը կարօտ են: Կուղես, բանւորի կամ սպասաւորի եւ կամ ուրիշ այսպիսի մէկու մը հաւատարմութիւնը եւ գործունէութիւնը վաճելի, ջանս գոհ ընել զանի: Այսօր գերադաժար շատերը կանանունն որ իրենց գործածած անձինքը գոհ ընելու երբեք մտադրութիւն չեն ընել եւ ընդհակառակն կպահանջեն որ անոնք չարաչար եւ միանգամայն ամենայն հաւատարմութեամբ ու անձնուիրութեամբ աշխատին: Ասիկա մեծ անիրաւութիւն մ'է, որ չկրնար ընդունիլ արգարտելը մէկը: Այս գէպը յարմար առիթ կ'ընէ մեզ նշանակել հոս ազգային դաստառաց խումբը, որոց մեծագոյն մասը այսօր թշուառ վիճակի մը մէջ կգտնուին. որովհետեւ ազգայինք տակաւին սոված չեն ըստ արժանւոյն փարձաւորել անոնց. կհաշուեն կհաշուեն եւ խեղճ վարժապետին հազիւ օրականը ճարեւու չափ ամսական մը կուտան եւ ընդհակառակն ամեն անձնուիրութիւն ու անխոնջ աշխատութիւն կպահանջեն անկէց: Թող անձնուիրութիւնը, հարցուր թէ աշխատելու անգամ յօժարութիւն կ'ունայ դասատուի մը քով որ գոհ չէ իւր վիճակէն, որ իւր օրականը հաղիւ կհաւրէ, որ իւր ապագային վրայ խորհելով կտաղնապի: Տես, այսպիսի վիճակ ունեցող դասատուք ինչ օգուտ կրնան ընել Ազգին: Տես, այսպիսի դասատուներ ունեցող ազգ մը որչափ յառաջ կրնայ երթալ: Երեսնաքաղաք մը իւր գործարանը անընդհատ գործել տալու եւ արգելք հանելու համար, փորձեր կ'ործէ գործաւորները գոհ ընելու: միթէ ազգի մը համար սլ աւելի ուշադրութեան արժանի չէ դասատուաց գոհունակութիւնը, որոնցմէ կըսպասուի ազգային յառաջագիւ մութեան կարեւոր գործը:

### ԾԱՆՈՒՑՄՈՒՆՔ

Բերա Յրանարդ — սէրային գիւնացը 234 թիւ խանին մէջ եւ Պօլիս Մահմուտ — փաշան 234 թիւ Բորթուկալեան եւ ընկերաց գրավաճառի խանութը կծախուին Հայկաց, Վարդանայ, Տիգրանայ Ա. եւ Լիւսնի Զ. արձանները:

Խալէպ խանի Պօրապին վեճիլ եւ հոն շատ սպակ շահելու շէքին կերպը — կծախուի Պ. Բորթուկալեանի գրատունը, Տիւլան — Եօլու փողոց թիւ 234, եւ ամեն Հայ գրավաճառաց քով: Գին 3 զրէ: — Գրողը Սարաֆ Ամրակունն է եղեր:

ԱՌՈՂՋԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Առողջութեան պահպանութեան համար անհրաժեշտ եղող խնամքն ու պիտոյքը սովորեցնող այս օգտակար գիրքը կծախուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով եւ մասնաւորապէս լրագրիս գրատունը, ի գին 8 զլուրէ:

Մեծարգոյ տօքթոր Պարոնիկ Մատթէոսեան, ուրբաթ օրերը ժամը 3 էն մինչեւ 5, աղքատ հիւանդաց ձրի պիտի նայի Պէշիկթաշ Տօլմա — Պախէ — ճառատէսին ճերմակեան վիչէն աղային դեղարանը, թիւ 137:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ ԼՐԱԳՐՈՅՍ  
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒԲԵՆԻ 3. ԳԻՐԲՃԵԱՆ  
Կ. — ՊՈԼԻՍ, ԶԻՆՃԱՆՃԱՐԵՐ ԵՐԳՈՒՅՈՒ ԹԻՒ 19.